

УДК 711.4

НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ПРОСТОРОВОГО ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В СУЧАСНИХ УМОВАХ

ЛИТВИНЕНКО Тетяна¹, ПАВЛЕНКО Тетяна²

Ключові слова

урбанізація,
територіальна громада,
мережа,
агрорекреаційний,
екопоселення

Анотація

У роботі визначені передумови розвитку основних типів агрорекреаційних екопоселень (агровиробничі екопоселення, рекреаційне екопоселення, агрорекреаційне екопоселення). Залежно від таксономічної структури територіальної організації агрорекреаційних екопоселень розглянуті такі рівні їх функціонально-планувальної організації: агрорекреаційний екопункт, агрорекреаційний екоцентр, агрорекреаційний ековузол, агрорекреаційний екорайон, агрорекреаційний екорегіон.

На сьогодні стає очевидним, що урбанізація набуває глобальних розмірів. Зростання населених пунктів, підвищення питомої ваги міського населення, а також виникнення більш складних мереж та систем міст – призвело до розширення ареалів урбанізованого середовища та їх якісних змін [1, 3].

В процесі урбанізації в територіальному плані охоплюється не тільки міська, а й сільська місцевість, визначаючи її соціально-демографічну, соціально-економічну, просторову та екологічну трансформації та створюючи проблеми рухливості та зміни структури сільського населення, депопуляції тощо. В умовах воєнного стану та децентралізації формуються передумови для створення та/або реорганізації просторової структури територіальних громад.

Одним із напрямків розвитку територіальних громад є створення мережі агрорекреаційних та рекреаційних утворень різного типу при населених пунктах. Це, в свою чергу, як покращує економічну ситуацію самої територіальної громади (розвивається номенклатура закладів культурно-побутового обслуговування, покращується соціальна інфраструктура тощо), так і надає можливість повноцінного відпочинку місцевих жителів та приїжджих [1, 3].

Залежно від таксономічної структури територіальної організації агрорекреаційних екопоселень формуються такі рівні їх функціонально-планувальної організації:

¹ Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», к.т.н., доцент кафедри автомобільних доріг, геодезії та землеустрою, ORCID: 0000-0002-7229-201X, e-mail: litt2510@gmail.com

² Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, к. арх., асистент кафедри урбаністики та містобудування, ORCID: 0000-0001-8374-554X, e-mail: tanya.mukha.85@gmail.com

агрорекреаційні екопункти; агрорекреаційний екоцентр; агрорекреаційний ековузол; агрорекреаційний екорайон; агрорекреаційний екорегіон.

Відповідно до таксономічної структури територіальної організації агрорекреаційних екопоселень [1] визначені основні рівні функціонально-планувальної організації мережі агрорекреаційних екопоселень (мал. 1).

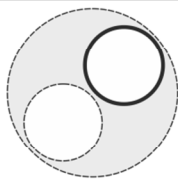

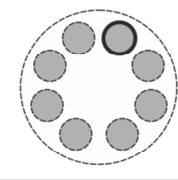

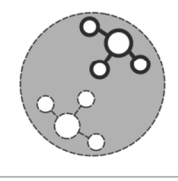

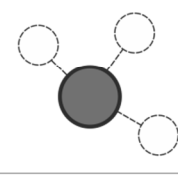
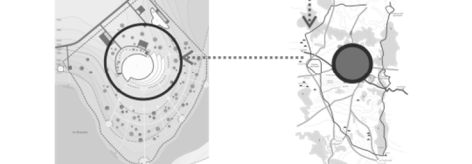
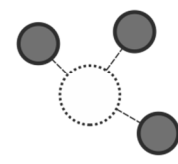
Ієрархічний рівень	Планувальна структура	Графічне зображення
I Агрорекреаційний екорегіон		
II Агрорекреаційний екорайон		
III Агрорекреаційний ековузол		
IV Агрорекреаційний екоцентр		
V Агрорекреаційний екопункт		

Рисунок 1 – Ієрархічні рівні функціонально-планувальної організації мережі агрорекреаційних екопоселень

Агрорекреаційні екопункти (V рівень системи агрорекреаційних екопоселень) визначені як складові мережі агрорекреаційних екопоселень: окремі малі або середні сільські населені пункти – агрорекреаційні екопоселення (агровиробничі, агрорекреаційні та рекреаційні екопоселення) та окремо розташовані агрорекреаційні екозаклади (екоагрокотеджі, фермерські садиби, агрорекреаційні екопарки тощо) [2].

Агрорекреаційний екоцентр (IV рівень системи агрорекреаційних екопоселень) визначено як великий населений пункт – агрорекреаційне екопоселення (агровиробничі, агрорекреаційні та рекреаційні екопоселення), розташований поряд з цінними аграрними та рекреаційними ресурсами, де сформувалася мережа екоагросадіб і екоагропансіонів (агрорекреаційних екопунктів) [2].

Агрорекреаційний ековузол (ІІІ рівень системи агрорекреаційних екопоселень) визначений як сукупність агрорекреаційних екопунктів, згрупованих навколо агрорекреаційного екоцентру в межах певної компактної території [2].

Агрорекреаційний екорайон (ІІ рівень системи агрорекреаційних екопоселень) визначений як однорідна в природно-етнокультурному плані територія зі сформованою мережею агрорекреаційних екопоселень [2].

Агрорекреаційний екорегіон (І рівень системи агрорекреаційних екопоселень) визначений як велика природна етнокультурна адміністративна територіальна одиниця, до якої входять від одного до декількох адміністративних областей, що характеризуються схожістю природно-ландшафтної будови, історико-культурного та соціально-демографічного та економічного розвитку, способом ведення агродіяльності, визначеними інфраструктурними зв'язками та іншими факторами.

Висновок

У науковій роботі сформовані ієрархічні рівні формування агрорекреаційних екопоселень / їх мережі, впровадження яких може бути одним із напрямків створення та/або розвитку, та/або реорганізації існуючих територіальних громад, підвищення їх спроможності в умовах децентралізації.

Література

- [1] Муха Т.О. Особливості формування мережі агрорекреаційних екопоселень. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*: наук.-техн. збірник / відпов. ред. М.М. Дьомін. Київ, КНУБА, 2018. Вип. 51. С. 293–298.
- [2] Муха Т.О. *Функціонально-планувальна організація агрорекреаційних екопоселень (на прикладі Полтавської області)*: дис.. на здобуття наук. ступеня кандидата архітектури : 18.00.04. / Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова. Харків, 2019. 231 с.
- Pavlenko, T., Lytvynenko, T., Ivasenko, V., Zyhun, A. (2022). Design Principles for Inclusive Environment of Urban Agrorекреational Eco-complexes. In: Onyshchenko, V., Mammadova, G., Sivitska, S., Gasimov, A. (eds) *Proceedings of the 3rd International Conference on Building Innovations. ICBI 2020. Lecture Notes in Civil Engineering, vol 181*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-85043-2_51

DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF SPATIAL PLANNING OF TERRITORIAL COMMUNITIES IN MODERN CONDITIONS

Tetyana LYTUVYENKO, Tetiana PAVLENKO

Abstract. The work defines the prerequisites for the development of the main types of agro-recreational eco-settlements (agro-production eco-settlement, recreational eco-settlement, agro-recreational eco-settlement). Depending on the taxonomic structure of the territorial organization of agro-recreational eco-settlements, the following levels of their functional and planning organization are considered: agro-recreational ecopoint, agro-recreational ecocenter, agro-recreational econode, agro-recreational ecoregion, agro-recreational ecoregion.

Keywords: urbanization, local community, network, agro-recreational, eco-settlement .